

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2015-02-06
Besvaras senast
2015-02-18 kl. 12.00

Till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:201 Åtgärder för att minska överdödlighet vid kronisk psykisk sjukdom

Den näst vanligaste orsaken till att avlida i förtid i Sverige är psykisk sjukdom. Överdödligheten vid psykisk sjukdom är dessutom högre i Sverige än i andra OECD-länder. Särskilt utsatt är de personer som lider av långvariga psykiska sjukdomar såsom schizofreni och bipolär sjukdom. Medellivslängden är förkortad med hela 20 år för män och 15 år för kvinnor. Den långvariga trenden är dessutom negativ och skillnaderna i dödlighet mellan personer med allvarlig psykisk sjukdom och befolkningen i stort ökade under åren 1987 till 2006. I övriga nordiska länder har motsvarande negativa förändring inte förekommit. Dödligheten i schizofreni är nio gånger högre än i befolkningen i sin helhet.

Det är naturligtvis inte rimligt att en mycket utsatt grupp har en sämre situation i Sverige än i andra jämförbara länder och det finns inget som tyder på att situationen förbättras.

Det finns olika förklaringsmodeller till varför överdödligheten är hög, en är högre grad av självmord, en annan högre grad av andra sjukdomar. Även att läkemedlen påverkar den fysiska hälsan negativt, det är en allmänt utsatt livssituation med utanförskap, rökning, brist på motion och osunda matvanor med mera.

Andra förklaringar som ofta anges är att under perioden 1991–2011 minskade antalet vårdplatser inom psykiatrien med två tredjedelar i samband med att de gamla vårdinstitutionerna stängdes, samtidigt har öppenvårdsmottagningar och kommunala reformer inte genomförts i motsvarande omfattning.

Överdödligheten bland personer med kronisk psykisk sjukdom är inte acceptabel. Att skillnaden i överdödlighet har ökat under en följd av år visar tydligt att det är angeläget att åtgärder vidtas på nationell nivå.

Vårdanalys har i sin utvärdering av handlingsplanen PRIO för psykisk ohälsa visat att de satsningar som gjorts under de senaste åren har bidragit till att synliggöra situationen för personer med psykisk ohälsa och de brister som finns i vården och omsorgen för dessa grupper.

Vissa PRIO-insatser har uppvisat goda resultat. Exempelvis har samtliga landsting och 97 procent av kommunerna upprättat avtal för samverkan mellan

olika aktörer i kommuner och landsting. Även registrering i psykiatriska kvalitetsregister har ökat markant.

PRIO visar tyvärr att sedan satsningen inleddes har en ökning av antalet självmord skett. PRIO nämner också att det behövs en ny mer långsiktig strategi som sträcker sig bortom en 4–5-årig satsning eftersom det inte är realistiskt att åstadkomma nödvändiga förändringar under en kort tidshorisont.

Jag vill därför fråga statsrådet vilka åtgärder han och regeringen avser att vidta för att klargöra varför överdödligheten vid psykisk sjukdom är högre i Sverige än i andra OECD-länder, hur överdödligheten ska minska till samma nivå som för övriga OECD-länder och hur han och regeringen avser att fortsätta utveckla de satsningar på psykiatrin som Alliansen initierat i syfte att minska dödligheten?

.....

Margareta Cederfelt (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors